

# STADSUTVECKLING OCH KULTURPOLITIK

## RESULTAT AV FORSKNINGSPROJEKTET ESPOOCULT

▶ Stadsutvecklingen spelar en central roll i formandet av en bra framtid för hela samhället. Städerna är förutom en grund för människors sociala samlevnad och organisering även grunden för kulturell utveckling. Under de senaste åren har kulturens och kulturpolitikens roll som en solid del av städernas övergripande utveckling ökat. Bakgrunden till detta ligger i behovet av att utnyttja kulturens och den kulturella verksamhetens potential i stadsutvecklingen och i formandet av städernas framtida möjligheter.

Under åren 2018–2019 genomfördes forskningsprojektet EspooCult som granskade kulturverksamheten och kulturpolitiken i Esbo stad. Ett föremål för särskild granskning var kulturens roll i stadsutvecklingen. I detta faktahäfte sammanfattas forskningens centrala resultat. Fakhäftet grundas i en omfattande forskningsrapport: "Kaupunkikehittäminen ja kulttuuripolitiikka. EspooCult tutkimuksen tuloksia (2020).



### Innehåll

1. Esbo stad
2. Kulturen som en del av stadsutvecklingen
3. Esbo stad som ram för kulturverksamheten
4. Kulturen som en del av Esbo stads organisation och lokalsamfund
5. Esbobornas delaktighet och medverkan i kulturverksamheten
6. Dimensioner av stads-kulturens utveckling
7. Kultur som en tvärsektorieell verksamhet
8. Att uppfatta kulturverksamhetens effekter
9. Kulturellt hållbar utveckling
10. Att uppfatta kulturellt hållbar utveckling
11. Scenarier om kulturens roll i framtidens Esbo
12. Slutsatser och rekommendationer av EspooCult

## 1. ESBO STAD

*I Esbo är befolkningen i snitt välmående och högtbildad jämfört med Finlands övriga städer. (Berättelsen om Esbo)*

*Den snabba folkökningen, den ökande andelen äldre, det ökande antalet barn och det ökande antalet kommunbor med annat modersmål än finska och svenska ökar behoven av tjänster och utgör en utmaning för serviceproduktionen. (Berättelsen om Esbo.)*

### Fakta om Esbo

#### OMRÅDE OCH LÄGE:

- Yta: 528 km<sup>2</sup>
- En del av Helsingfors metropolområde
- Sju storområden: urbana centrum, stora naturområden och skärgård
- Grannkommuner: Helsingfors, Grankulla, Kyrkslätt, Nurmijärvi, Vanda, Vichtis

#### BEFOLKNING:

- Totalbefolkning 283 632 (31.12.2018), Finlands näst största stad
- Befolkningen och den kulturella mångfalden växer snabbt
- Det finns socioekonomiska skillnader i hälsa och välmående mellan befolkningsgrupperna

#### STADSORGANISATIONEN:

- Esbo stads organisation delas in i en beslutsfattande organisation och en administrativ organisation
- Stadens strategi, Berättelsen om Esbo (2017) styr utvecklingsarbetet

INVÅNARANTAL 31.12.2018: **Esbo: 283 632 Finland: 5 517 919**



### Fakta om befolkningen 2018, Esbo och hela Finland

	Esbo, %	Hela Finland, %
Förändring i invånarantal sedan förra året	1,6	0,1
Under 15-åringar	19,3	16
15-64-åringar	66,1	62,2
Över 64-åringar	14,7	21,8
Finskspråkiga	76,0	87,6
Svenskspråkiga	7,1	5,2
Andra språk	17,0	7,1
Som avlagt en examen på andra stadiet (invånare som fyllt 15 år)	77,0	73,3
Som avlagt examen på grundnivå (invånare som fyllt 15 år)	47,2	31,8
Arbetslösa (andel av arbetskraften)	8,5	11,3
Invånare som upplever den egna hälsan som medelmåttig eller sämre	24,8	33,2
Som upplever att den egna livskvaliteten i genomsnitt är bra	63,8	60,1
Som upplever att den egna livskvaliteten är bättre än genomsnittet	61,1	58,6
Som känner att de varit lyckliga största delen av tiden de senaste 4 veckorna	51,5	52,9

Källor: Finlands officiella statistik (FOS): Befolkningsstruktur [e-publikation]; Finlands officiella statistik (FOS): Befolkningens utbildningsstruktur [e-publikation]; Finlands officiella statistik (FOS): Inkomstfördelningsstatistik [e-publikation]; Finlands officiella statistik (FOS): Sysselsättning [e-publikation], förhandsinformation; Parikka mfl. 2019.

## 2. KULTUREN SOM EN DEL AV STADSUTVECKLINGEN

Det centrala i städernas verksamhet är deras förmåga att svara på lokala behov och samtidigt ta i beaktande de lokala omständigheterna. Enligt kommunallagen (410/2015, 1 §) hör det till kommunernas uppgifter att främja invånarnas och områdets livskraft samt att organisera tjänster för invånarna på ett ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbart sätt. Kommunernas uppgift är också att ordna kulturverksamhet (Lag om kommunernas kulturverksamhet 166/2019). Stadsutvecklingen är ett utvecklingsarbete som riktas brett på stadens strukturer och processer. Man strävar till att samla ihop de kulturella resurserna – vare sig det handlar om konst, livsstilar eller något annat – för att bättre tjäna stadens och samhällets utveckling. Kulturens möjligheter till exempel när det gäller utvecklingen av stadens utbildning och kunskande, välmående, livskraft och konkurrenskraft samt i att bygga ut och utveckla miljön har tydligt uttryckts i forskning. Även kulturverksamhet kan ha inflytande, något som skall tas i beaktande i stadsplaneringen och stadens utvecklingspolitik. Genom att göra olika val gällande kulturen skapar staden sin egen profil. Det man satsar på i verksamheten påverkar på olika sätt stadens utveckling och kulturens roll i denna utveckling.

Kulturen och stadsutvecklingen



### 3. ESBO STAD SOM RAM FÖR KULTURVERKSAMHETEN

Frågan om kulturens roll i stadsutvecklingen är kraftigt kopplad till frågan om kulturpolitikens och kulturverksamhetens ställning i stadsorganisationen. Den påverkas också av den bredare verksamhetsmiljön: kulturens ställning som en del av de lokala samfunden och den allmänna samhällspolitiken.

**Stadens strategier och program har en central roll i riktandet av kulturen som en del av stadsutvecklingen.**

**BERÄTTELSEN OM ESBO** är stadens centrala strategi som alla aktörer inom stadskoncernen genomför inom sina egna sektorer. Enligt Berättelsen om Esbo är staden både en bra plats att leva i och en internationell stad med dragningskraft. (Stadsfullmäktige 11.9.2017.)

**KULTURESBO 2030-PROGRAMMET** stakar ut målsättningarna i Berättelsen om Esbo från kulturens synvinkel. Programmet har en stark betoning på konst och kultur som stadens utvecklingsfaktorer. Det centrala är samarbetet mellan olika administrativa branscher och andra aktörer i genomförandet av målen (Stadsfullmäktige 9.11.2015.)

*Esboborna kan njuta av ett rikt och nationellt sett högklassigt utbud av kultur från Esbo. Esbobornas vardag är möten på Att vara Esbobo är vardag och möten på moderna konstmuseet EMMAs utställningar, på Tapiola sinfoniettans och Tapiolan kuoros konserter, på festivalen April Jazz, på olika idrotts- och kulturevenemang, på matcher och i hobbyer. Vi samarbetar aktivt med ungdoms-, kultur- och idrottsföreningar samt andra föreningar och scouterna. Vi garanterar alla barn och unga i Esbo en möjlighet till fritidsaktiviteter.*

(Berättelsen om Esbo.)

*Kulturen övergriper och genomtränger hela samhället både socialt och ekonomiskt. I Esbo borde kultur och konst ha en synligare roll i till exempel stadsplanering, byggande, lärande, socialtjänster och hälsovård. (KulturEsbo2030.)*

*För att staden ska vara framgångsrik och utvecklas behöver den en kreativ miljö. Kulturen utgör grunden för en kreativ och framgångsrik stad. (KulturEsbo 2030.)*

#### Kulturen i stadsorganisationen

Det finns 11 nämnder i Esbo. Det är i första hand kulturnämnden som fattar beslut i kulturfrågor. Även andra nämnder fattar beslut som har att göra med kultur: till exempel så ansvarar den finska utbildnings- och dagvårdsnämnden för grundläggande utbildning inom konst och konstskolor, medan nämnden Svenska rum ansvarar för frågor gällande svenskspråkiga kulturtjänster.

I Esbo är bildningsväsendet ansvarig för kulturområdet. Esbo stads resultatenheter för kultur som är en del av bildningsväsendet ansvarar för kulturtjänsterna. Staden organiserar och möjliggör kulturverksamhet både genom att själv producera kulturverksamhet eller genom att ge bidrag till eller på annat sätt stöda privata kulturaktörer.

## 4. KULTUR SOM EN DEL AV ESBO STADS ORGANISATION OCH LOKALSAMFUND

### STADEN SOM ORGANISATION

består av olika organ som använder beslutanderätt, verk som utövar administrativa uppgifter samt institutioner som producerar tjänster. Kulturens ställning och plats inom stadsorganisationen har betydelse ifall man vill stärka kulturens roll i stadsutvecklingen.

### STYRKOR

- Inställningen till kultur inom stadens organisation är utgångsmässigt positiv.
- På en strategi-och programnivå ställs det förväntningar på kulturen som en del av den större stadsutvecklingen.
- Stadens ekonomiska resurser för kulturverksamheten är nationellt jämfört ganska bra.
- Stadens kulturenhet satsar aktivt på att möjliggöra kulturverksamheten och på att utveckla nya verksamhetsmodeller.
- Esbo stad har mångsidiga samarbetsformer med den tredje sektorn.
- Kulturaktörerna ses utgångsmässigt som bra på att utveckla nya verksamhetssätt, öppna nya synvinklar och identifiera problem som hamnar i kläm i de traditionella linjeorganisationerna och reagera på dem.
- Kultursamfundet samarbetar överlag gärna med staden och upplever att dialogen är bra.

### STADEN SOM LOKALSAMFUND

består av det geografiska läget, den fysiska miljön, invånarna, näringsformer, samfund, historia, värden och kultur. Framtidens befolkningsutveckling leder till att tjänstebehoven, de offentliga tjänsternas användningsvanor och att förväntningarna gällande tjänsterna förändras.

- Det finns ett stort kulturutbud i Esbo och närområdena.
- Statistiskt sett besöker esboborna aktivt kulturtillställningar och många har kultur som hobby.
- Esboborna som använder kulturtjänster är ganska nöjda med dem och tycker att det är viktigt att det finns ett utbud på kulturverksamhet i staden.
- Det finns många kulturaktörer från den tredje sektorn och medborgarsamhället i Esbo.
- Stadens strukturer och stadsmiljön har goda sidor som naturnärhet, olika regioncentrum och mångsidighet: "en storstad och en småstad" i samma stad.
- Möjligt att nå publiken och deltagare också utanför huvudstadsregionen. Metron för med sig nya möjligheter.
- Kulturutbud längs människornas vardagsruttor som t.ex. köpcentrum främjar deltagande.

### SVAGHETER

- Kulturen underskattas och möter motsättningar.
- Man identifierar inte eller för inte fram kulturens koppling till alla de centrala målsättningarna i stadsutvecklingen i stadens strategi.
- I KulturEsbo 2030-programmet förblir synvinkeln för konsten som bransch och konstaktörer tunn.
- Kulturens roll i stadsutvecklingen stannar på en festtalsnivå. Utvecklingstankar konkretiseras inte.
- Begränsade resurser.
- Man känner dåligt till kulturärenden utanför kulturnämnden eller Esbo stads resultat enhet för kultur.
- Aktörer utanför kulturen ser inte kulturens konkreta möjligheter att främja den egna verksamheten.
- Administrationens byråkrati. Olika hinder för de administrativa sektorernas samarbete och dialog.
- Man identifierar inte kulturens roll som en del av hållbar utveckling.
- Deltagande i kultur har tydliga skillnader mellan olika befolkningsgrupper och områden. Individer, människogrupper och områden hamnar utanför.
- Bristen på kulturutrymmen.
- Det finns bara lite information om företagen inom kulturbranschen.
- Den splittrade stadsstrukturen, långa avstånd och lokaltrafikens delvis dåliga förbindelser försvårar utbudet av kulturverksamhet i olika områden och deltagande i kulturverksamhet.
- Huvudstadsregionens konkurrerande utbud.
- Man identifierar inte esbobornas identitet och särdrag.
- Kulturaktörerna känner inte igen sin egen roll i främjandet av de bredare stadspolitiska målsättningarna.
- Bristen på information är ett hinder för deltagande.

Källa: EspooCult-forskningens enkäter och intervjuer

## 5. ESBOBORNAS DELAKTIGHET OCH DELTAGANDE I KULTURVERKSAMHETEN

*Med kulturtjänsternas hjälp vill vi främja jämlikhet och stärka samhörighet, deltagande och välbefinnande. (KulturEsbo 2030.)*

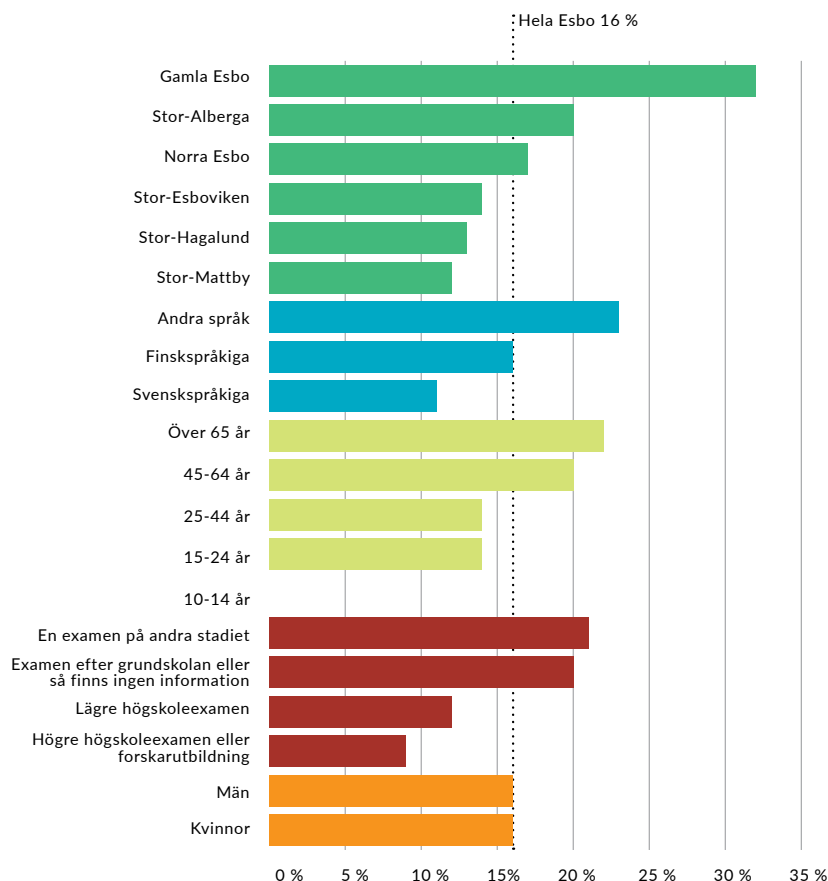
Möjligheten att delta och upplevelsen av delaktighet är förutsättningar för en hållbar stadsutveckling. Att delta i kultur är allas rätt och ett värde i sig. Den kan också vara ett redskap som främjar individers och samfunds vetskap, välmående, delaktighet, den lokala identiteten och områdets dragningskraft.

Delaktighet innebär att man deltar i en verksamhet som känns viktig och betydelsefull. Att delaktigheten förverkligas förutsätter att alla invånare i staden har en chans att delta i stadens konst- och kulturutbud. Statistiskt

sett besöker esboborna aktivt olika kultur-evenemang och är aktiva kulturutövare. Det finns ändå tydliga skillnader mellan olika befolkningsgrupper och områden.

Delaktighet och deltagande och verksamhet som främjar dem äger också rum utanför de traditionella definitionerna av deltagande. Målen, sätten och plattformarna ändras och uppföljningsredskapen hänger inte alltid med förändringarna. Det är viktigt att fundera på hurdan delaktighet som främjas till exempel genom kulturverksamhet, vem och vad som definierar det deltagande som är målsättningen och hur denna definition görs i staden.

Andelen invånare som fyllt 10 år (%) som inte besökt kulturevenemang i Esbo 2017 (som inte alls besökt konserter, opera, teater, dansföreställningar, konstmuseer, konstutställningar, andra museer eller biografier) Källa: Finlands officiella statistik (FOS): Fritidsdeltagande



## 6. DIMENSIONER AV STADSKULTURENS UTVECKLING

*Esbo är en evenemangsstad med stark attraktionskraft, som livas upp av en aktiv stadskultur. (Berättelsen om Esbo.)*

*Stadskulturen främjar mångfald och en hållbar livsstil i städerna. (KulturEsbo 2030.)*

*Staden uppmuntrar invånarna att skapa engagerande stadskulturevenemang. (KulturEsbo 2030.)*

*Att stöda frivilligverksamheten är också viktigt och leder till att kulturtjänster och -upplevelser kommer närmare invånarna och når olika delar av Esbo. (Svar i EspooCult-invånarenkäten)*

Att främja en mångsidig kulturverksamhet som tar i beaktande områdets särdrag och invånare är en av stadsutvecklingens största utmaningar i Esbo. Det här förutsätter att man tar med olika synvinklar i början av områdenas utvecklingsprojekt samt att man tydligare får med staddelsplanering och invånarorientering som en del av stadens administrativa och politiska struktur.

Att utveckla områdena utgående från invånarnas behov förutsätter att man definierar värden som är kopplade till platserna samt professionell planering och koordinering. En social stadskultur och självständig evenemangsproduktion där invånarna och stadsaktivismen är huvudaktörer är en avgörande del av stadens sociala och kulturella hållbarhet. Den sociala stadskulturen och självorganiserandet som är en följd av den föds inte genom tvång. Staden kan ändå sträva efter att möjliggöra invånarnas självständiga verksamhet och kollektiva stadskultur. Det här kräver information som kan samlas in genom kulturplaneringen. Utgångspunkten till allt är stadens politiska och administrativa linjedragningar och strukturer som stöder den delaktiggörande kulturplaneringsmetoden och möjliggörandet av den gemensamma stadskulturen.

**Kartläggning av grundmaterialet:** befintliga verksamhetsprinciper, planer, strategier och initiativ, grunduppgifter om målområdets ekonomi, invånare och administration

**Kartläggning av särdrag:** interna och externa uppfattningar om området

**Tankekartor:** nya verksamhetsalternativ, stödåtgärder för kultur och kreativa branscher, ibruktagande av skräddarsydda kreativa administrationsmekanismer.

**Kartläggning av samfundet**

**Kartläggning av kulturen och kreativa resurser:** värdekedjor inom kreativa branscher, kreativa knutpunkter, kulturens och fritidens infrastruktur, kulturens livskraftighet och mångsidighet, kulturkonsumtion och delaktighet.

**Möjliggörande av verksamhetens organisering och dialog:** utrymmen, koordinering, material, finansiering, annat stöd.

**Identifiering av orsakerna som påverkar delaktighet och möjliggörande av nyttor.**

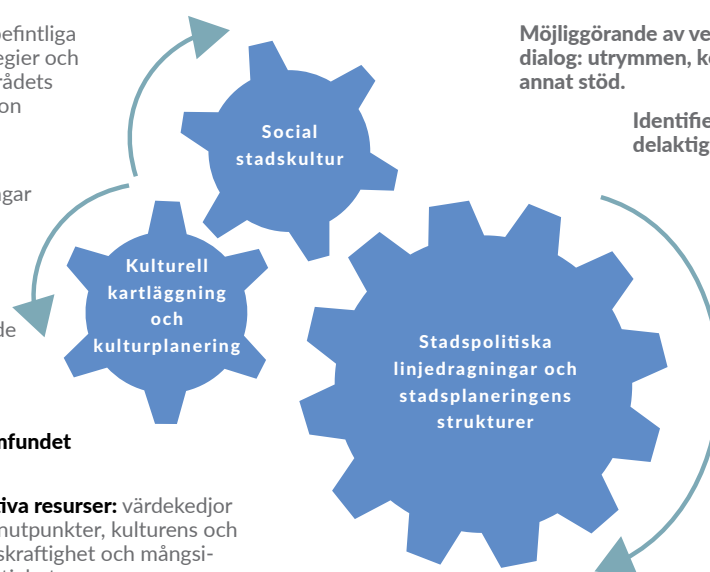
Öppenhet, möjligheten att misslyckas, att lära av andra, möjligheten att vara flexibel och anpassbar efter omständigheterna, mångsidighet

Att inkludera kulturens värde / kulturens synvinkel i generalplanen, lokala utvecklingsplaner och planeringen av tjänster.

Utveckla uppföljningen av kulturverksamhetens effekter och analys, och inkludera kulturens synvinkel i andra branschers effektanalyser.

Utvecklar informationsproduktionen om kulturverksamhet och dess effekter.

Skapa gemensamt definierade kulturvärden.



## 7. KULTUR SOM TVÄRSEKTORIELL VERKSAMHET

*De bästa resurserna i Esbo är invånarna, sammanslutningarna och företagen. Invånarnas aktiva deltagande i att utveckla tjänster och partnerskap garanterar framgångsrika tjänster som svarar på invånarnas behov. (Berättelsen om Esbo.)*

*Åtgärderna i KulturEsbo 2030 är förvaltningsövergripande. För att de skall kunna genomföras måste sektorerna ställa upp. (KulturEsbo 2030.)*

### **Samarbete såväl inom staden som med aktörer utanför staden är en förutsättning för att kulturens potential i stadens övergripande utveckling kommer fram.**

I den urbana politiken och i stadsutvecklingen möts många olika synsätt på vad en bra stad är och på de medel med vilka man når de uppsatta målen. Olika gruppers åsikter om stadens politik och utveckling kan riktas olika. Samtidigt kräver främjandet av de många olika målen ett brett samarbete.

I Esbo drivs samarbeten inom kulturverksamheten mest inom bildningssektorn och med social- och hälsosektorn. Outnyttjad potential finns främst inom turism och marknadsföring, i verksamhet som utvecklas mellan kulturfältet och konstnärerna, i utvecklandet av kulturella rum och infrastruktur samt i samarbeten med näringslivet.

Förverkligandet av samarbeten möter många hinder i befintliga strukturer, praktiker och inställningar.

Ett viktigt tyngdpunktsområde i produktionen av kulturtjänster i staden är de nätverk, partnerskap och samarbeten med aktörer utanför stadens organisation. Stadens uppgift är att möjliggöra och koordinera kulturverksamhet i gott samarbete med organisationer, aktiva invånare, företag och andra partnerskap.

### **Stadens organisationsstruktur bör stödja samarbete mellan förvaltningssektorerna.**

Tvärsektorielt samarbete kräver en bred grund för verksamheten och ett samförstånd om de processer genom vilka målsättningarna uppnås. Det förutsätter en beredskap att anpassa den egna verksamheten enligt den förändrade verksamhetsmiljöns behov.

### **Ett samarbete mellan förvaltningsområden förutsätter:**

- Att bestående nätsverksformade praktiker införs i alla verksamhetsnivåer och alla politiksektorer.
- Olika finansieringsinstrument som stöder tvärsektorielt samarbete och konstnärers arbete inom olika sektorer.
- En mer systematisk uppföljning av tvärsektoriel verksamhet och målsättningar samt beaktande av dem i befintliga mätsystem.
- En kompetens om strategisk utveckling och tvärsektoriel verksamhet, och en bred integrering av dem i stadens verksamhet.
- En dialog för att finna gemensamma nämnare och för att formulera gemensamma synsätt och målsättningar.
- En medverkan av intressegrupper och invånare.



## 8. ATT UPPFATTA KULTURVERKSAMHETENS GENOMSLAG OCH EFFEKTER

*Vi måste erkänna kulturens betydelse för stadens framgång och för en hållbar välfärd. (KulturEsbo 2030.)*

*Kulturens och konstens värde mäts inte i materiell nytta. En bättre mätare är istället att tänka sig vilken slags stad Esbo skulle vara utan kultur. (KulturEsbo 2030.)*

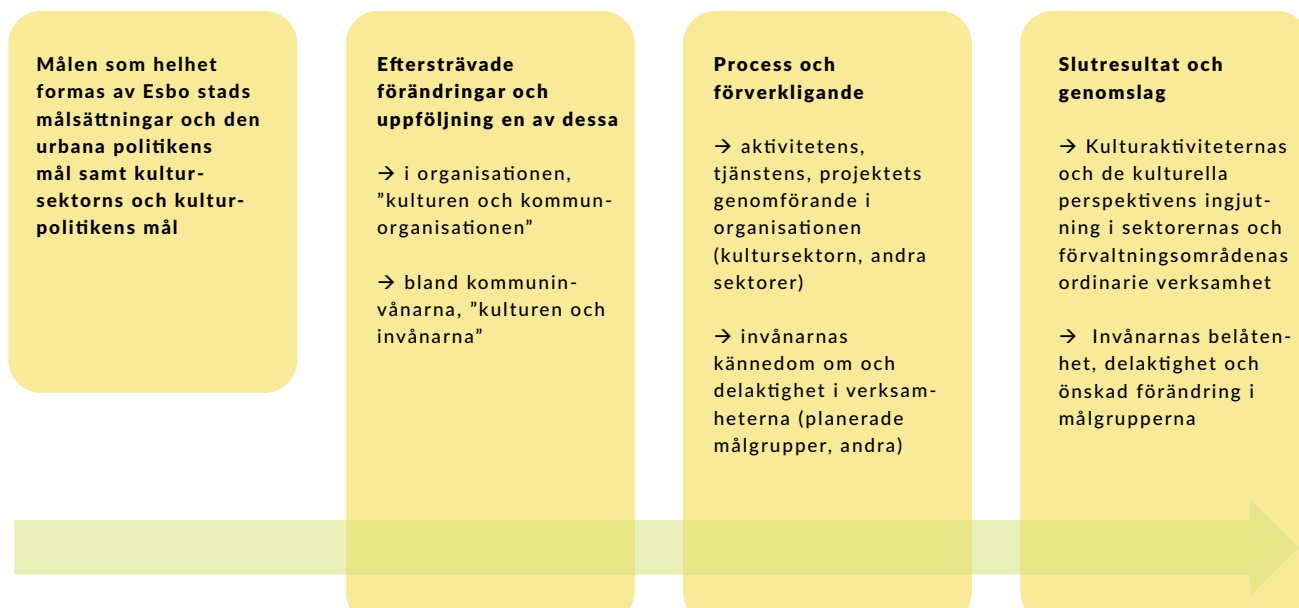
*Berättelsen om Esbo ställer upp stadens mål och KulturEsbo 2030 definierar hur målen på ett förvaltningsövergripande sätt kan nås. (KulturEsbo 2030.)*

Som ett resultat av målsättningar och åtgärder föds olika effekter. Kulturpolitikens genomslag kan definieras som ett resultat av avsiktlig verksamhet: en förmåga att sätta upp mål och att få till stånd avsiktliga effekter.

Kulturens effekter och genomslag har ofta till sin natur varit indirekta och fördröjda, och det är svårt att påvisa dem. Kulturverksamhet verkar ofta på sätt som inte kan beskrivas i direkt mätbara former såsom i mängden deltagare eller antalet föreställningar. Kulturverksamheten siktar idag på effekter å ena sidan inom kulturens fält men å andra sidan även inom hela kommunpolitikens område. Att uppfatta genomslaget underlättas av att skilja på dessa två typer av genomslag. Samtidigt är det väsentligt att man inte talar om genomslag endast som resultatet av en organisations verksamhet, då genomslag skapas genom partnerskap och tvärssektoriellt samarbete.

Granskningen, konstaterandet och främjandet av effekter och genomslag förutsätter datainsamling och uppföljning. Utgångspunkterna för uppföljningen av implementeringen av KulturEsbo 2030-programmet är dels en del av stadens omfattande tvärssektoriella mål och utvecklingsprogram, dels en del av kulturverksamhetens egna målsättningar. I uppföljningen av implementeringen eftersträvas förändring på två plan: i stadens organisation och bland invånarna. Slutresultatet, det vill säga effekterna och det eftersträvade genomslaget beskriver rotandet av den tvärssektoriella verksamheten samt den eftersträvade förändringen ur kommuninvånarnas perspektiv.

Nivåerna i uppföljningen implementeringen av KulturEsbo 2030-programmet: organisation och kommuninvånarnas perspektiv (efter Sandfort & Moulton 2015)



## 9. KULTURELLT HÅLLBAR UTVECKLING

*Vi utvecklar Esbo ekonomiskt, ekologiskt, socialt och kulturellt hållbart. (Berättelsen om Esbo.)*

I Esbo satsar man starkt på hållbar utveckling och stadens strategiska vision är att utveckla staden i fyra dimensioner av hållbarhet. Ett väsentligt utvecklingsförlopp för att ge kulturen en mer strategisk roll i stadsutvecklingen är att inse att kulturen är en del av den hållbara utvecklingen.

I Esbo stads strategi betonas stadens över 500-åriga historia och stadens utveckling jämföras med hela Finlands kulturella utveckling. Kulturen ses som en central faktor för sammanhållandet av samhällets olika delar och som något som kan erbjuda grundläggande och enande värden för hållbara handlingar.

Kulturens funktion som kunskap och minne samt förmedlare av dem konkretiseras bland annat i museerna som minnesorganisatio-

ner och mötesplatser. Deras betydelse som mötespunkter för det förgångna och framtiden samt som byggare av kunskap, berättelser och identiteter är en väsentlig del av kulturellt hållbar utveckling. Samtidigt erbjuder kulturen, sett som kreativt uttryck, förståelser av och insikter om det samtida samhället. Möjliggörandet av annorlunda tankesätt, alternativa verksamhetsmodeller och oväntade lösningar är investeringar i framtidens mänsklighet.

I ett vidare perspektiv kan kulturen förstås som en ström av globala traditioner, ur vilken man genom kulturpolitiska beslut lyfter fram de kulturella karakteristika som man under olika perioder vill betona och förvalta som framtidens kulturarv. I flödet av kulturarv innefattas alla ekonomiska, sociala, kulturella och ekologiska handlingar och funktioner som interagerar i människornas intentioner att nå alla dimensioner av hållbarhet.

### **Kulturellt hållbar utveckling innebär exempelvis att beakta följande fyra dimensioner som en del av den hållbara utvecklingen:**

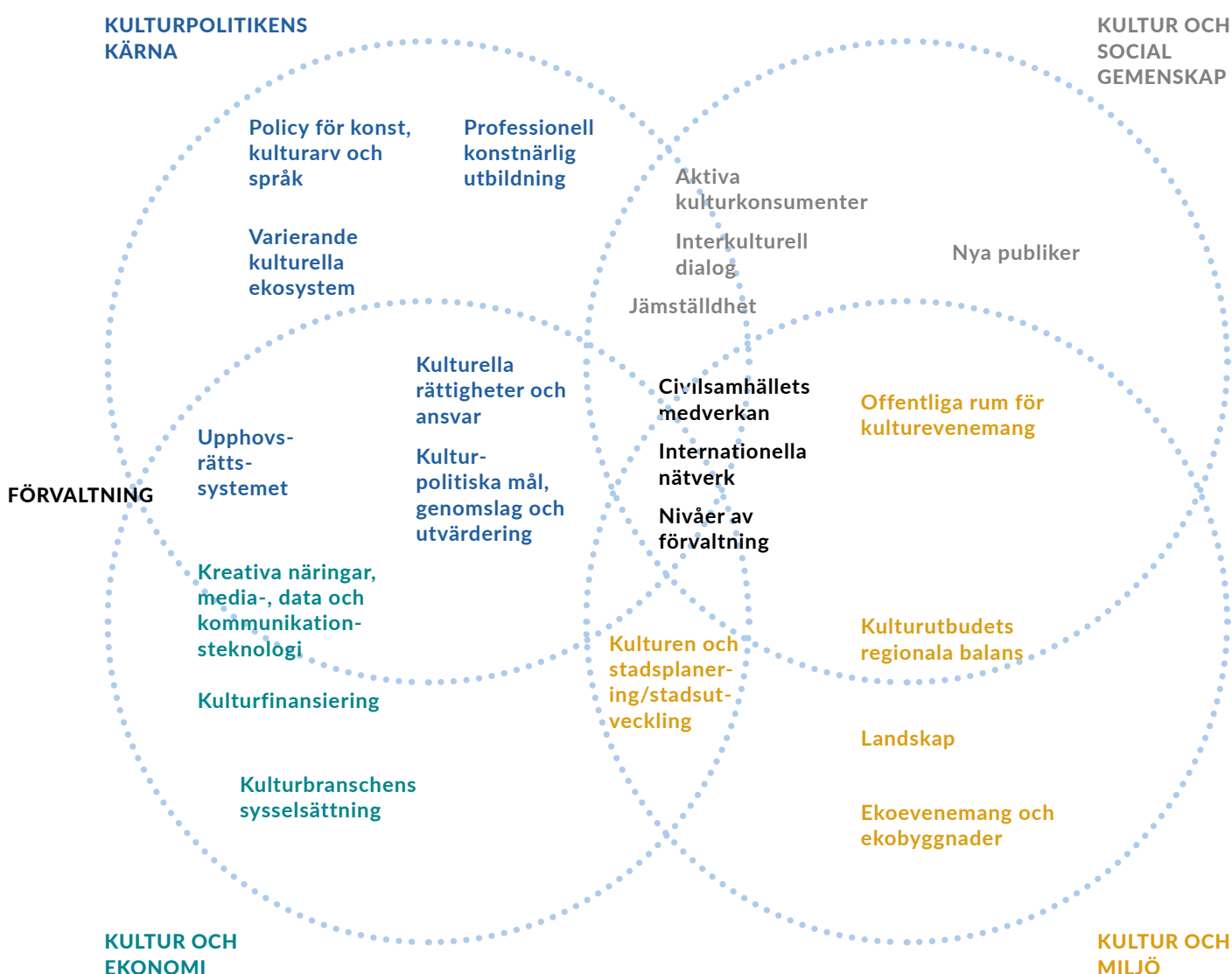
1. Kulturen som materiellt och immateriellt kapital
2. Kulturen som process och samspel med miljön, inklusive bredare uppfattningar om kultur som livsstil
3. Kulturen som en central sammanhållande faktor, som erbjuder grundläggande och enande värden för hållbara (eller icke-hållbara) handlingar samt
4. Kulturen som ett kreativt uttryck, som erbjuder förståelse av och insikt om det samtida samhället, om miljö och hållbarhetsaspekter samt omtanke om framtiden.

## 10. ATT UPPFATTA UTVECKLINGENS KULTURELLA HÅLLBARHET

Det är möjligt att synliggöra kulturens effekter och genomslag som en del av en vidare samhälllig förändring genom att identifiera och aktivt främja specificiteten i utvecklingens kulturella hållbarhet. I forskningen om kulturellt hållbar utveckling erbjuds

modeller, med vars hjälp man kan analysera den roll som kulturen spelar som del av såväl ekonomisk, ekologisk som social hållbarhet. Samtidigt är det möjligt att på motsvarande sätt analysera dessa tre dimensioners betydelse inom kulturens olika delområden.

Kulturellt hållbar utveckling som en del av kulturpolitiken.  
(Källa: Jordi Pascual, 2009, UCLG.)

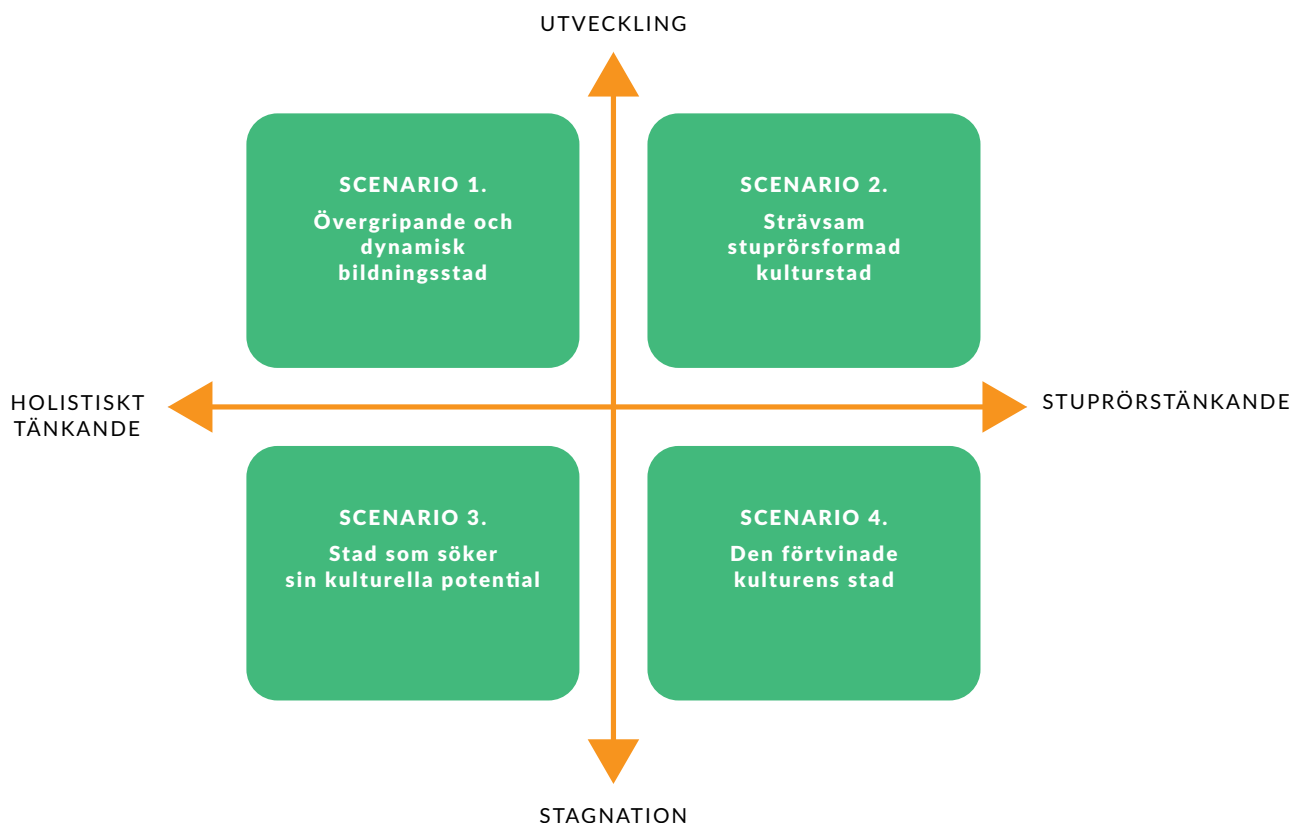


## 11. SCENARIER OM KULTURENS ROLL I FRAMTIDENS ESBO

År 2030 är Esbo en kreativ och modig kulturstad som stöder en hållbar livsstil. Sektorernas samarbete fungerar och staden skördar framgång med en experimentell och nyfiken attityd. Kultur och konst genomsyrar stadens anda, invånarnas liv, stadsmiljön och Esbobornas identitet. (KulturEsbo 2030.)

Esbo är en ansvarsfull och human föregångare med fem stadscentrum och nätverksstruktur, där det är bra att bo, lära, arbeta och företaga för alla och där invånaren kan påverka på riktigt. (Berättelsen om Esbo.)

I forskningsprojektet EspooCult formulerades fyra scenarier om vilken typ av framtid för kulturens roll i utvecklingen som uppfattas inom Esbo stads organisation. Scenarierna grundas i intervjuer gjorda med tjänstemän och förtroendevalda i nyckelpositioner inom Esbo stads organisation. Scenarierna visualiserades genom två korsande linjer. Den horisontella linjen öppnar upp relationen mellan ett övergripande förhållningssätt och stuprörstänkande medan den vertikala linjen formades mellan stagnation och utveckling.



I **det första scenariot** söker den urbana politiken fler kontaktytor, förståelse och visioner av samarbeten. Kulturen upplevs som en aktiv kraft som sammanför olika befolkningsgrupper och fungerar samtidigt som ett verktyg för stadens image och attraktionskraft.

I **det andra scenariot** beskrivs en utveckling inom staden och på kulturfältet, som ändå kvarstår i ett stuprörstänkande.

I **det tredje scenariot** är strävan efter ett holistiskt, övergripande tänkande starkt, men förståelsen om de gemensamma målen och resurserna för deras genomförande saknas.

I **det fjärde scenariot** sker ingen utveckling, utan alla koncentrerar sig på att hålla sina ställningar.

### ÖNSKAD FRAMTID?

Scenariot om den holistiska och dynamiska kulturstaden är den i intervjuerna framställda önskade framtidsvisionen om Esbo stad och kulturens roll i dess utveckling. Den kan nås genom ett holistiskt utvecklingsarbete, där man medvetet har tagit i beaktande ekonomiska, ekologiska, sociala och kulturella perspektiv på hållbarhet.

- Stadens organisation och beslutsprocesser måste vara transparenta. Ledningsformer och mandat måste vara tydliga. Målsättningarna och ansvarsfördelningen för tvärsektorieella funktioner och processer måste vara tydliga, och de skall ges tillräckliga resurser.
- Stadsbornas flerspråkighet och diversitet måste ses som en resurs och varierande serviceformer skall ses som viktiga redskap. Esbo skall till sin atmosfär samtidigt vara global och lokal, vilket ökar attraktionskraften även i internationella förmågors ögon.
- Den kulturpolitiska strategin måste vara tydlig. En stark faktabas skall samlas om kulturens betydelse.
- Det skall upprättas mångsidiga kanaler för kommunicerandet av kulturens betydelse och förmåga att nå människor. Särskilt viktig är kommunikation och rådgivning inom de kreativa näringarna.
- Esbo skall vara en genuint nätverksformad stad, vars olika stadskärnor skall utvecklas egenartat i samarbete med de boende. På så sätt kommer esbobornas egenartade kultur fram och man kan fungera i en småstadsaktig bygemenskap men med en twist av den moderna staden.

## 12. SLUTSATSER OCH REKOMMENDATIONER AV ESPOOCULT

**I forskningsprojektet granskades Esbo stads nuläge samt utvecklingspunkter gällande kulturverksamheten.**

**En väsentlig del av forskningen var utredningen av de viktigaste målen och strukturerna för Esbos kulturpolitik.**

**På en strateginivå ställs stora förväntningar på kulturen som en del av stadsutvecklingen, men i praktiken förblir kulturens roll i många avseenden oidentifierad.**

I stadens strategi (Berättelsen om Esbo) ses konsten och kulturen ha betydelse som främjare av stadens livskraft och konkurrenskraft samt av ökandet av invånarnas delaktighet. Kulturprogrammet KulturEsbo 2030 öppnar upp och identifierar vidare perspektiv för kulturens roll i stadsutvecklingen. Definitionerna av målsättningar, åtgärder och ansvarsfördelningen förblir i programmet i många avseenden otydliga, vilket urvattnar programmet till en rad tomma förhoppningar. Relationerna till konstfältet och till aktörerna förblir svagt.

**Kulturens potential kommer inte till uttryck i Esbo stads organisation**

I Esbo stad förhåller man sig primärt positiv till kultur. Kännedomen om och kompetensen i kulturfrågor är ändå svag utanför kulturnämnden och kulturens resultatenheter. Kulturen möter även bagatellisering och motsättningar. I nuläget stöder inte stadens organisationsstruktur tvärsektorielt samarbete, vilket är en förutsättning för att kulturen på ett genomsyrande sätt skulle vara en del av stadens övergripande utveckling. I nuläget störs verksamhetens genomförande och utveckling av bristen på datainsamling och uppföljning som ett stöd för beslutsfattande.

**Diversiteten i Esbos befolkning och stadsdelar förutsätter varierande kulturservice, vilket även är en resurs i stadens utveckling**

Esbobornas och stadsdelarnas olikheter är en resurs och rikedom, och uppmärksammandet av detta är en viktig utgångspunkt för stadens hållbara utveckling. Även om esboborna statistiskt sett är aktiva kulturutövare och -konsumenter finns det tydliga skillnader i delaktigheten mellan olika befolkningsgrupper och områden. Främjandet av ett varierat kulturutbud som beaktar områdets egenart och innevånare är en av de stora frågorna för utvecklandet av kulturverksamheten i Esbo. Det här förutsätter ett inkluderande av olika perspektiv i inledningsfasen av områdenas utvecklingsprojekt samt en integrering av stadsdelsplaneringen och invånargrundad planering i stadens förvaltning och politiska struktur.

**Vilka är de aspekter som man med grund i forskningen bör beakta inom kulturens resultatenheter, och även vidare inom Esbo stads organisation, om man på ett mer kraftfullt sätt vill integrera kulturen i stadens utveckling i framtiden?**

### **Det behövs tydliga definitioner och samförståelse**

**Förtydligande och likriktande av definitioner.** Det är viktigt att motivera och definiera vilken kulturuppfattning som ligger till grund för olika strategiska mål.

**Formulerande av tydliga och gemensamt uppfattade målsättningar.** Det bör vara möjligt att skilja mellan kultursektorns egna mål och mer allmänna förväntningar som ställs på kulturen.

**Definieringen av centrala mål och tyngdpunkter.** Att göra val är väsentligt för att rikta resurser och att skapa stadens kulturella profil.

**Tydliga definitioner av ansvar.** Artikuleringen av målsättningar, implementering och ansvarsfördelning samt relationen mellan dessa är en förutsättning för en effektiv implementering.

### **Det behövs satsningar, förbindelser och kompetens i genomförandet**

**Stärkandet av kulturens resultatenheter och kulturbranschens ställning i staden.** Resurser bör riktas till ett långsiktigt strategiskt utvecklingsarbete och kännedomen om kulturfrågorna bör stärkas inom stadens politiska organisation.

**Främjandet av tvärsektoriella verksamheter inom målsättningarna, praktikerna och strukturerna.** Samarbetet bör ges tillräckliga resurser.

**Främjandet av delaktighet både inom målsättningarna, praktikerna och strukturerna.** Respekten för människors och kulturers olikheter, följdandet av lagstiftningen samt förståendet av och ansvaret för den egna verksamhetens effekter är avgörande i främjandet av jämlika möjligheter.

### **Det behövs fakta, uppföljning och konsekvent kommunikation**

**Tydliggörande av faktaproduktionens processer och källor.** Klargörande av vilka delar av kultursektorns datainsamling som kan inkluderas i befintliga verksamheter hos det informationscenter som fungerar som en del av stadens koncern.

**Formulerande av indikatorer för kulturpolitikens planering och uppföljning.** Kulturpolitiken behöver indikatorer både för att mäta måluppfyllelse och för att granska nuläget.

**Bildandet av en vidare uppfattning om kulturens ekonomiska effekter.** Verksamhetsfältet för de kreativa näringarna bör kartläggas och datainsamlingen systematiseras.

**Kopplandet av uppföljningen av kulturpolitiken till platsdata.** Platsdimensionen erbjuder möjligheter till samarbete med stadsplaneringen och markanvändningen.

**Stärkandet av en konsekvent kommunikation om kulturfrågor.** Utvecklandet av information och kommunikation inom kulturförvaltningen och mellan förvaltningsområdena, samt till invånarna och i stadens marknadsföring.

## FORSKNINGSPROJEKTET ESPOOCULT

EspooCult-projektet är den första omfattande kulturpolitiska forskningen om Esbos kulturtjänster och kulturprofil.



### KÄLLOR

EspooCult Faktblad 1. Kultur och stadsplanering. Jakonen, Olli, Renko, Vappu, Ruusuvirta, Minna & Sokka, Sakarias (2018). Helsingfors: Cupore. [WWW] [https://www.cupore.fi/images/EspooCult/espoocult\\_tietokortti1\\_ruotsi\\_03\\_korjattu2019\\_print.pdf](https://www.cupore.fi/images/EspooCult/espoocult_tietokortti1_ruotsi_03_korjattu2019_print.pdf)

EspooCult Faktblad 2. Kultur och tvärsektorieellt samarbete. Jakonen, Olli, Renko, Vappu, Ruusuvirta, Minna & Sokka, Sakarias (2018). Helsingfors: Cupore. [WWW] [https://www.cupore.fi/images/EspooCult/espoocult\\_tietokortti2\\_svenska\\_01\\_korjattu2019\\_web.pdf](https://www.cupore.fi/images/EspooCult/espoocult_tietokortti2_svenska_01_korjattu2019_web.pdf)

EspooCult Faktblad 3. Besök på kulturevenemang samt kreativa hobbyer i Esbo. Karttunen, Sari, Kurlin, Ari, Ruusuvirta, Minna & Lahtinen, Emmi & Karri, Sirene (2019). Helsingfors: Cupore. [WWW] [https://www.cupore.fi/images/tiedostot/tietokortit/espoocult\\_tietokortti3\\_svenska\\_03.pdf](https://www.cupore.fi/images/tiedostot/tietokortit/espoocult_tietokortti3_svenska_03.pdf)

EspooCult Faktblad 4. I riktning mot en öppen och inkluderande stad: kulturell mångfald, delaktighet och tillgänglighet. Karttunen, Sari, Lahtinen, Emmi, Ruusuvirta, Minna, Kurlin, Ari & Karri, Sirene, i samarbete med KEA European Affairs (2020). Helsingfors: Cupore. [WWW] [https://www.cupore.fi/images/tiedostot/tietokortit/espoocult\\_tietokortti4\\_svenska\\_web.pdf](https://www.cupore.fi/images/tiedostot/tietokortit/espoocult_tietokortti4_svenska_web.pdf)

Ghilardi, Lia (2018). Eheitä kaupunkeja kulttuurisen suunnittelun keinoin. Artikel på finska ur publikationen Heritage is ours - Citizens participating in decision making, Europa Nostra Finland, 2018. [WWW] <http://www.europanostra.fi/lia-ghilardi/>

Hirvi-ljäs, Maria, Kanerva, Anna & Ruusuvirta, Minna (red.) (2020). Kaupunkikehittäminen ja kulttuuripolitiikka. EspooCult -tutkimuksen tuloksia. Cupores nätpublikationer 59. Helsingfors: Cupore. [WWW] <https://www.cupore.fi/fi/julkaisut/cuporen-julkaisut/kaupunkikehittäminen-ja-kulttuuripolitiikka>

Jakonen, Olli, Renko, Vappu, Ruusuvirta, Minna & Sokka, Sakarias (2018). Espoon kaupungin kulttuuripolitiikka - nykytilan analyysi. Cupores arbetspapper 9. Helsingfors: Cupore. [WWW] [https://www.cupore.fi/images/tiedostot/tyopaperit/espoocult\\_tyopaperi1.pdf](https://www.cupore.fi/images/tiedostot/tyopaperit/espoocult_tyopaperi1.pdf)

Oikari, Riina (2014). Yhteisöllinen kaupunkikulttuuri. Toiminnan osa-alueet ja muotoilijan rooli. Lärdomsprov för magistersgrad i konst, Aalto universitetet.

Pascual, Jordi (2009). Culture and sustainable development: examples of institutional innovation and proposal of a new cultural policy profile, Study commissioned by the Division of Cultural Policies and Intercultural Dialogue of UNESCO to the Institute for culture, Barcelona City Council, as Chair of the Committee on culture of United Cities and Local Governments - UCLG, in the framework of the process "Towards a new cultural policy profile". [WWW] [http://www.agenda21culture.net/sites/default/files/files/documents/en/z\\_report\\_4\\_full\\_report.pdf](http://www.agenda21culture.net/sites/default/files/files/documents/en/z_report_4_full_report.pdf)

Sandfort, Jodi & Moulton, Stephanie (2015). Effective Implementation in Practice: Integrating Public Policy and Management. San Francisco: Jossey-Bass.

Virolainen, Jutta. (2015). Kulttuuriosallistumisen muuttuvat merkitykset. Katsaus taiteeseen ja kulttuuriin osallistumiseen, osallisuuteen ja osallistamattomuuteen. Cupores nätpublikationer 26. Helsingfors: Cupore.

Redaktion för faktahäftet: Maria Hirvi-ljäs, Anna Kanerva & Minna Ruusuvirta

EspooCult -forskarteam: Maria Hirvi-ljäs, Olli Jakonen, Anna Kanerva, Sirene Karri, Sari Karttunen, Marjatta Kuisma, Ari Kurlin Niiniaho, Emmi Lahtinen, Marjo Mäenpää, Minna Ruusuvirta, Vappu Renko & Sakarias Sokka

